

MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

MAK 2014-2020 PIIRKONDLIK VEEKAITSE TOETUS

Eike Lepmets

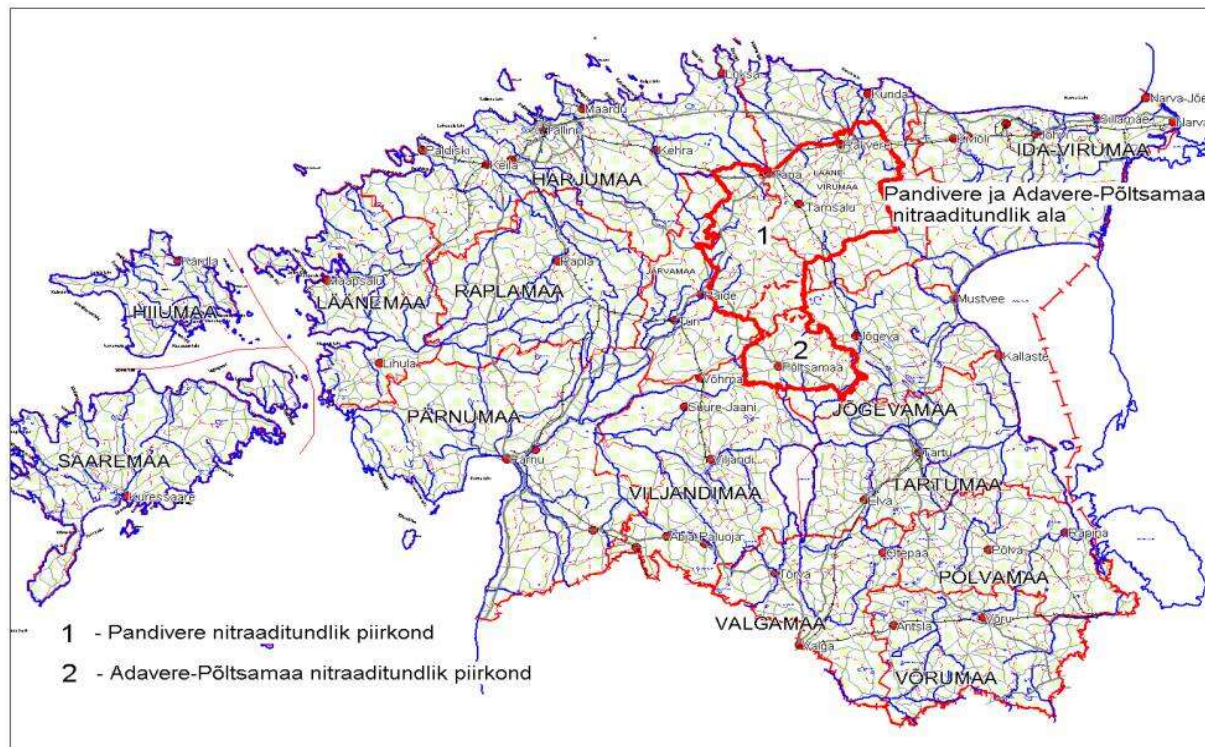
Maaeluministerium

21. märts 2019

Piirkondlik=NTA (või sellest kitsam ala)

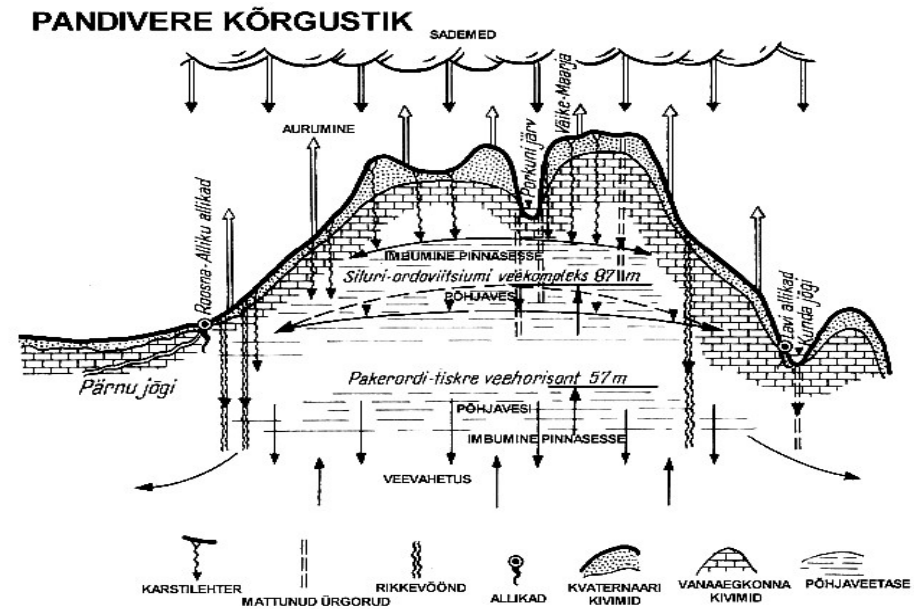
Meedet rakendatakse nitraaditundlikul alal (NTA):

- Pandivere alampiirkond
- Adavere-Põltsamaa alampiirkond

NTA looduskeskkond - 1

Pandivere kõrgustik:

- Suur sademevee infiltratsioon - põhjavee kujunemise ala
- Rohkelt allikaid - siit saavad alguse mitmed suured jõed
- Pinnakate õhuke, põhjavesi 4-5 m sügavusel, rohkelt karste
- Põhjavesi kohati kaitsmata või nõrgalt kaitstud

NTA looduskeskkond - 2

Kesk-Eesti tasandik

- Oluline vee transiit- ja väljumisala
- Pinnakate õhuke, kohati alla 1 m
- Kaitsmata põhjaveega alasid 18% territooriumist

NTA põllumajandus

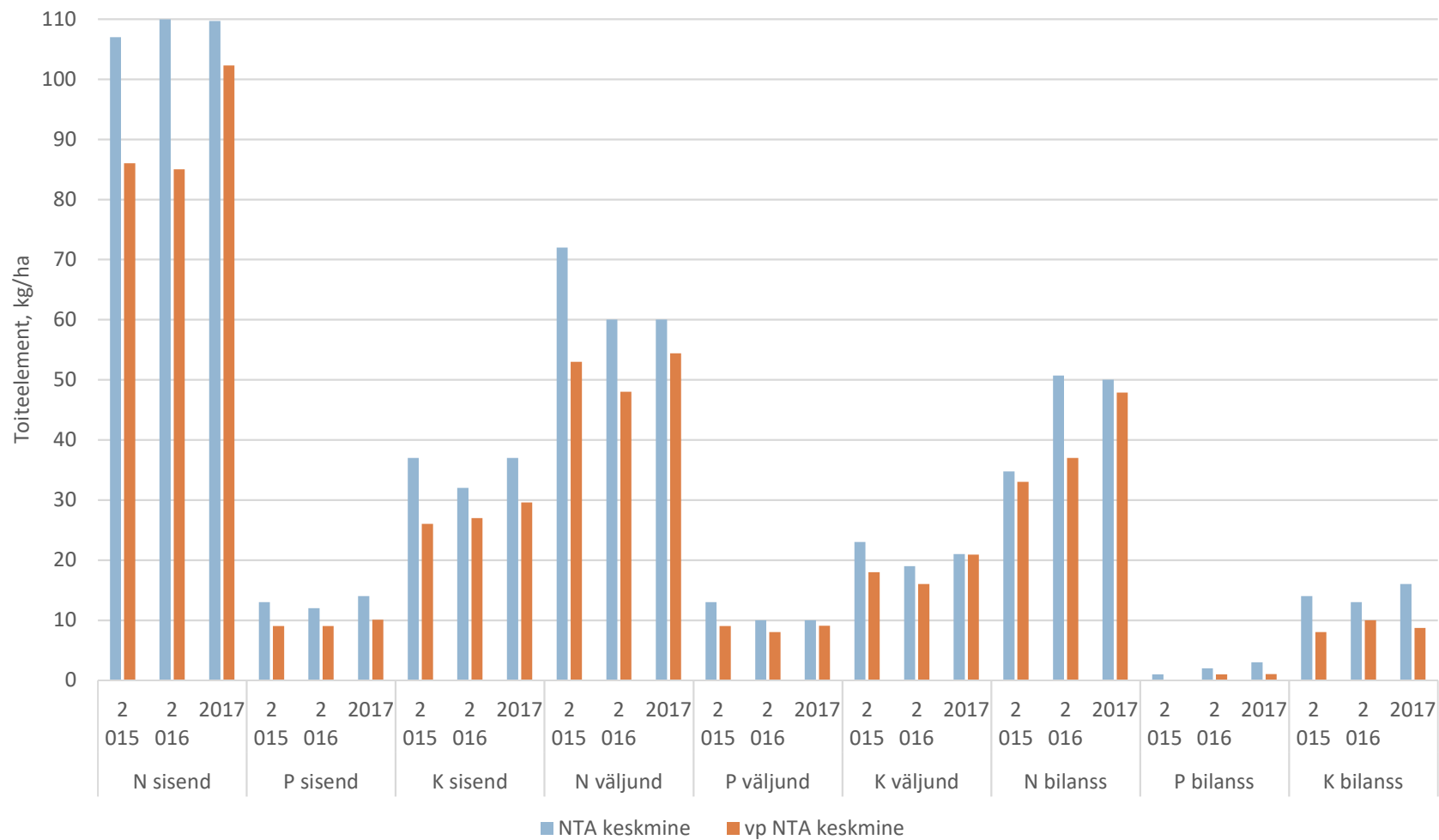

- Mullad on viljakad
- Tootmine kontsentreeritum ja intensiivsem
- Põllumajandusmaa osakaal ja põllumajandusloomade arv Eesti keskmisest suurem
- Püsirohuma osatähtsus NTAI väga madal ja põllukultuuride osatähtsus kõrge
- Põllukultuure kasvatatakse ka tundlikel aladel

2017. a majandati NTAI muu Eestiga võrreldes intensiivsemalt

- NTA ettevõtete kasutuses oli rohkem põllumajandusmaad, keskmiselt 208 ha / 120 ha
- Kasvatati rohkem põllukultuure: teravili 44% / 36%; muud põllukultuurid 20% - 16%; PR 11% / 25%
- Peeti rohkem loomi 66 lü / 31 lü
- Osteti suuremas koguses tootmiseks vajalikke sisendeid
- Müüdi rohkem toodangut

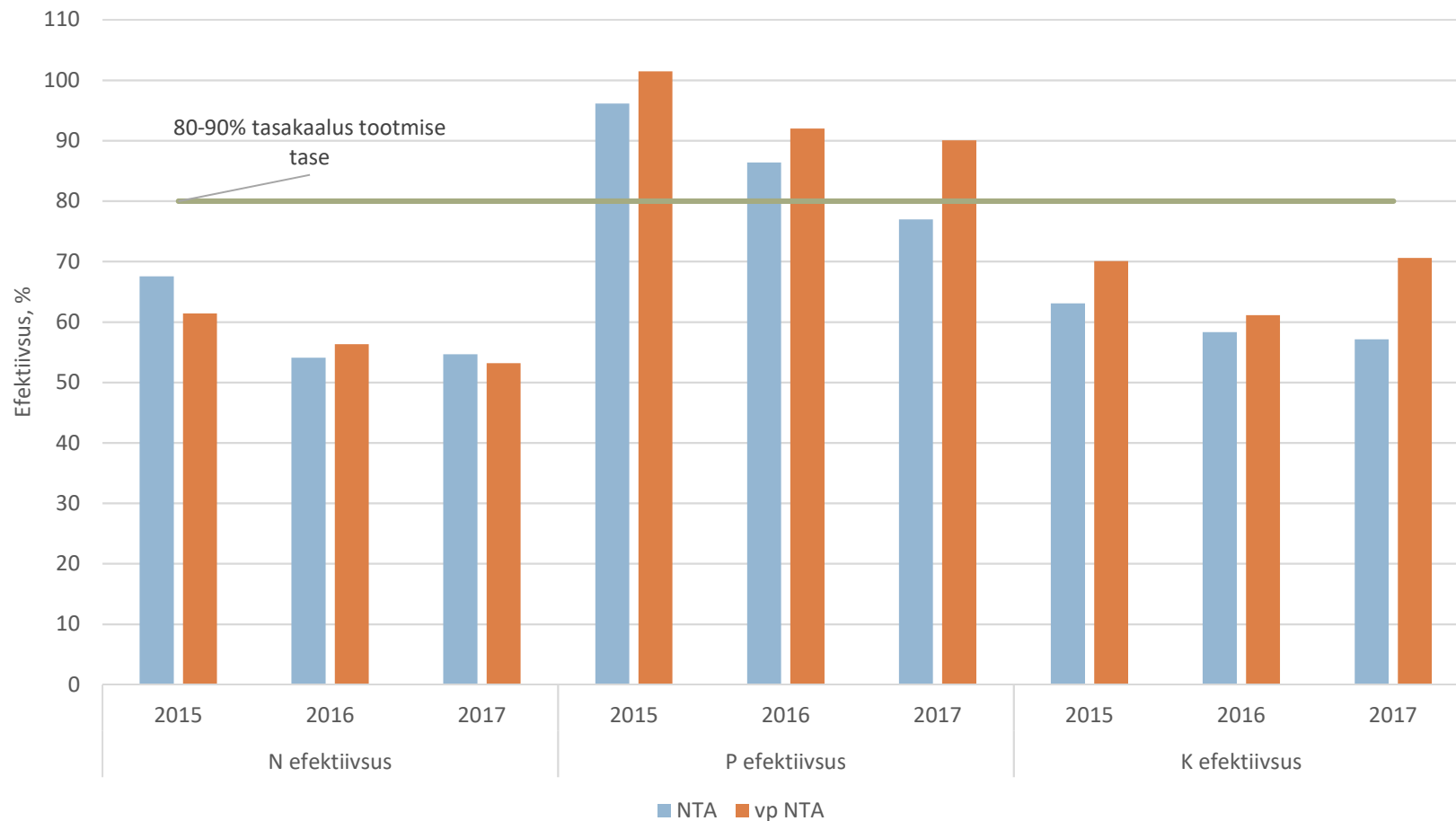
2015-2017 oli NPK bilanss positiivne kogu Eestis ja kõikide toiteelementide osas kõrgem NTAI. 2017. a oli NTA lämmastiku bilanss 50 kg/ha ja väljaspool NTA-d 48 kg/ha, mis on üsna kõrge. Keskkonna seisukohalt võib see suurendada N võimaliku leostumise ohtu mulda, vette ja lendumist õhku (PMK, 2019).

Üheks ettevõtete majandamist iseloomustavaks näitajaks peetakse toitelemendi kasutamise efektiivsust, stettevõttest müüdnud toitelementide koguse (väljund) ja saagi moodustamiseks sisse ostetud toiteelementide koguse (sisend) suhe %des.

Tasakaaluliseks loetakse tootmist kui toitelemendi kasutamise efektiivsus on vahemikus 80- 90%. Efektiivsus 100% väljendab puudujäägiga majandamist (OECD, 2008).

**N, P ja K efektiivsus oli 2017. aastal NTA-s madal kõikide toiteelementide arvestuses (NPK efektiivsus 55%, 77%, 57%). Väljaspool NTA-d oli madal N ja K efektiivsus, fosfori kasutamine säästva tootmise tasemel (90%).
Madala (<70%) efektiivsusega majandamisel võivad suureneda kaod keskkonda. (PMK, 2019)**

Veekaitse toetuse eesmärk

Keskkonnatoetuse allmeede on suunatud piirkonnale, kus põllumajandusliku tegevusega on veekvaliteet halvenenud või on oht selle halvenemiseks:

- nitraationide sisaldus NTA põhjavee seirekaevudes on suurenenud

Eesmärk

- vee kvaliteedi säilitamine, vähendades põllumajanduslikult kasutatavatel maadel toitainete leostumist ning põhjavette uhtumist.

Piirkondlik veekaitse toetus – algset puhverribade meede

- Puhverribad on mõeldud eelkõige vooluveekogude kaitseks, kuid Pandivere kõrgustiku keskel neid praktiliselt ei ole.
- Pandivere nõlvadel esineb aga ohtrasti allikaid ja karstilehtreid, kus saasteained pääsevad kergelt põhjavette.
- Puhverriba on veekaitseliselt oluline, kuid kontroll (mõõtmine) keeruline

Uus ettepanek:

- maa rohumaa all hoidmine
- maa talvise taimkatte all hoidmine

Toetatavad tegevused ja 5-aastane kohustus

- Põllumaa hoidmine talvise taimkatte all (60%)
 - maa, mida talvise taimkatte all hoitakse, võib 5-aastase kohustuseperioodi igal kohustuseaastal muutuda
- Maa rohumaana hoidmine
 - kohustust tuleb järgida kogu 5-aastase kohustuseperioodi kestel samal maal

Toetusõiguslikkuse nõuded

- Toetust võib taotleda põllumajandusega tegelev FIE või juriidiline isik
- Taotlejal peab kohustuse võtmise aastal olemas kehtiv KSM toetuse kohustus
- Talvise taimkatte (TTK) all hoidmise eest ei saa toetust, kui taotletakse KSM 50% TTKd, või mahetoetust
- Toetusõiguslik maa kokku min 1 ha, põld 0,3 ha

Topelt sama maa kohta mõlema tegevuse eest toetust ei maksta!

Toetusõiguslik põllumajandusmaa - 1

Toetust maa ROHUMAANA hoidmise eest võib taotleda:

- põllu kohta, mis asub vähemalt 50% ulatuses Pandivere ja Adavere-Põltsamaa NTAI asuval kaitsmata põhjaveega alal või olulisel allika- ja karstialal
- NTAI asuva põllu kohta, millel asub allikas või karstilehter

Selle rohumaa kohta ei või samaaegselt taotleda toetust:

- keskkonnatundliku püsirohumaa eest
- maa talvise taimkatte all hoidmise eest
- MAK alusel antavat muud pindalatoetust

Toetusõiguslik põllumajandusmaa - 2

Toetust maa TALVISE TAIMKATTE all hoidmise eest võib taotleda:

- NTAI asuva KSM toetusõigusliku maa kohta
- Toetust ei anta maa kohta, mida on kohustuseaastal hoitud mustkesas või mis on jäetud sööti

Selle maa kohta ei või samaaegselt taotleda:

- toetust maa rohumaana hoidmise eest
- piirkondlikku mullakaitse toetust

Baasnõuded ja nõuetele vastavus

Maa rohumaana hoidmise korral:

- järgib püsirohumaat säilitamise tava
- peab põlluraamatut

Maa talvise taimkatte all hoidmise korral:

- hoiab 30% KSM määruse § 5 lõigetes 1-6 sätestatud maast talvise taimkatte all

Taotleja peab järgima kogu kohustuseperioodi jooksul nõuetele vastavuse nõudeid.

Maa ROHUMAANA hoidmisega seotud nõuded

Maad, mille kohta on toetust taotletud, tuleb hoida kogu kohustuseperioodi kestel rohukamara all:

- rajatud hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks

Rohukamara all hoidmine:

- sööti jäetud maad rohumaaks ei loeta
- mullaharimistöid tehes ei tohi maad künda, kultiveerida, koorida, äestada, randaalida ega freesida
- rohukamarat võib uuendada üksnes otsekülvi ja pealekülvi teel
- karjatamiseks kasutataval maal tuleb tagada, et kohustusealuse maa rohukamar ei kahjustuks ülekarjatamise tõttu

Maa TALVISE TAIMKATTE ALL hoidmisega seotud nõue

- Taotleja peab hoidma vähemalt 60 protsenti KSM määruse § 5 lõigetes 1–6 sätestatud toetusõiguslikust maast kohustuseaasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all
- Arvesse ei lähe söötis maa, varis, koristamata põllukultuurid ja kõrretüü

Koolitusel osalemise nõue

- Taotleja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, peab teise kohustuseaasta 1. detsembriks olema osalenud Maaeluministeeriumi korraldatud veekaitsekoolitusel
- Kui taotleja taotleb toetust mõlema VESI toetuse tegevuse eest, peab ta koolitusel osalema üksnes ühe korra
- Nõude täitmisel arvestatakse 2018. aastast alates toimunud koolitusi

Toetuse määr

- Maa rohumana hoidmise eest:
 - kui rohumaa moodustab kohustuseaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kuni 20 protsenti, 130 eurot/ha
 - kui rohumaa moodustab kohustuseaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast üle 20 protsendi, 70 eurot/ha
- Talvise taimkatte all hoidmise eest 7 eur/ha

Kohustuse haldamine

- Maa rohumaana hoidmise kohustuse üleandmine ja ülevõtmine, suurendamine ja vähendamine sarnaselt teiste keskkonnan-toetustega
- Talvise taimkatte all hoidmise kohustuse võib üle anda üksnes isikule, kellel ei ole seda kohustust

Lisalugemist

- PõKa 2030: <https://www.agri.ee/et/pollumajanduse-ja-kalanduse-valdkonna-arengukava-aastani-2030>
- PMK uuringud: <http://pmk.agri.ee/mak/avaleht/>
- PMK 2018. a KSMi koolitusmaterjal: <http://pmk.agri.ee/mak/koolitused-infopaevad/2018-aasta/>
- Bergi innovatsioonipremia „Muldade kasutussobivuse kaardirakendus“ <http://pmk.agri.ee/muldade-kasutussobivuse-kaardirakendus/>
- Kui teie põllutöomasinatel on peal arvutid ja kontrollid, mis koguvad kohapõhiselt andmeid (saagikus jm), ootab PMK väga, et jagaksite neid edasisteks arendustöödeks
- Edastage andmed priit.penu@pmk.agri.ee või tambet.kikas@pmk.agri.ee